

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационния труд на Георгиос Паласкас
за присъждане на образователната и научна степен „доктор“
по научно направление 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика)
на тема
Интеркултурното образование в модернизацията на гръцките средни
училища

научен ръководител: проф. Божидар Ангелов
ФНОИ, СУ „Св. Климент Охридски“

Общо описание на представените материали

Представеният комплект дисертационни материали съдържа:

- административни документи: автобиография, заповеди за зачисляване и отчисляване, заявление за допускане до защита, заповед за назначаване на жури за защита, протокол от първо заседание на журито;
- дисертация и автореферат, доклад за сходство на дисертационния труд, протокол и становище от научния ръководител на докторанта, утвърждаващи оригиналността на дисертационния труд, три броя публикации.

Преценка на публикациите по дисертационния труд

Представените публикации са свързани с научните интереси на докторанта, които са изложени в дисертационния труд.

Автореферат

Авторефератът отговаря на изискванията и дава цялостна представа за философията, методиката и резултатите от направеното дисертационно изследване.

Кратки биографични данни за докторанта

През 2013 г. Георгиос Паласкас завършва ОКС „Бакалавър“, специалност „Начална училищна педагогика“ в университета в Янина, а през 2014 – и ОКС „Бакалавър“, специалност „Физическо възпитание и спорт“ в Трикала. В периода 2013 –

2014 е студент в СУ „Св. Климент Охридски“ в магистърска програма „Специална педагогика“, която завършва успешно.

От 2017 г. Георгиос Паласкас работи като специален педагог в училища в Самос, Атина и Елати, като в периода 2019 – 2020 г. изпълнява и длъжността директор на специално училище в Каламбака.

Рецензия на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от 171 страници, структуриран в увод, две части – теоретична и изследователска, които обхващат съответно 5 и 2 глави и изводи. Литературните източници са 180 на брой.

Темата е актуална и засяга значим научен проблем. Мултикултурността на съвременното училище предпоставя необходимостта от реализиране на интеркултурни педагогически стратегии, като ролята на учителя в този процес несъмнено е от съществено значение.

Направен е обхванен и задълбочен теоретичен анализ на литературни източници на гръцки и английски език.

В първа глава са систематизирани основни понятия в интеркултурното образование по посока на неговото определяне и дефиниране на основни съдържателни аспекти – предразсъдъци и стереотипи, интеркултурна комуникация и емпатия, интеркултурна осъзнатост, чувствителност и ефективност. Диференцирани са понятията мултикултурализъм и интеркултурализъм на базата на теоретичен анализ на различни авторски гледни точки при тяхното интерпретиране. На тази основа са изведени същността и целите на интеркултурното образование.

Теоретичната част на труда продължава с характеристика на интеркултурните модели, основани съответно на асимилация, интеграция, мултикултурализъм и антирасизъм. По този начин се обосновава значимостта на интеркултурността, поставена в основата на съвременните образователни модели.

В трета глава е представена спецификата на интеркултурното образование в Гърция и неговото развитие, преминаващо от асимилационни политики и практики през прилагане на идеята за интеграция до неговото ориентиране към концепцията за интеркултурност. Изведени са проблеми и перспективи пред новите образователни подходи и педагогически стратегии, свързани с признаване на културните различия, реализиране на взаимодействие чрез разнообразие от методи и форми и преоформяне на традиционните педагогически практики.

Анализирани са учебните програми по различни предмети от гледна точка на концепцията за интеркултурност и тенденцията към преодоляване на етноцентризма в образователното съдържание на основата на моделите на Бенет и Байръм.

В същата глава е изведено и значението на интеркултурната чувствителност на учителя за ефективното прилагане на интеркултурната педагогическа стратегия в практически план. Необходимостта от осъзнаване от учителя на културната обусловеност на неговата собствена ценностна ориентация като предпоставка в тази посока е обоснована чрез културни дименсии, илюстриращи основни различия в моделите за поведение и възприемане на света.

На тази основа се разглеждат понятията стереотипи и предрасъдъци в контекста на образователния процес и тяхното негативно влияние върху постиженията и социализацията на учениците. Друг значим момент, върху който се обръща внимание в тази глава, е организационната култура на образователната институция и нейните културни измерения, които също е необходимо да бъдат осъзнати от педагогическия екип, за да бъде приложен ефективно интеркултурния подход.

В четвърта глава е изведена взаимовръзка между интеркултурното образование и приобщаващото образование, които безспорно са два педагогически подхода с обща основа. Много добре е обосновано значението на материалната среда от тази гледна точка, с фокус върху нейните емоционални, естетически и социални аспекти. Създаването на пространство за диалог също се разглежда като стратегия за работа в мултикултурна група, която се реализира чрез ролеви игри. Като друга основна стратегия е изведено съместното обучение. Диференцирани са и подробно са характеризирани методи и форми за неговото реализиране – работа в малки групи, създаване на екипи, варианти на ролеви и театрализирани игри, работа по проекти. Предложен е модел за проектно обучение като част от учебната програма, като основна негова характеристика е интердисциплинарността чрез интеграция на образователно съдържание от различни дисциплини, която води до комбиниране, изследване и задълбочаване на придобитите знания и до осъзнаване на тяхната практическа стойност. Диференцирани са понятията първи, втори език, чужд език и са изведени основни характеристики на процеса на придобиване и изучаване на втори език от лингвистична, социологическа, когнитивна и психологическа гледна точка. Определени и характеризирани са основни аспекти на влиянието на родния език върху изучаването на втори език, както и на ролята на семейството като фактор в този процес.

В пета глава са систематизирани изследвания в областта на интеркултурното образование, което би могло да се изведе като принос на дисертационния труд в теоретичен план.

Теоретичната част на труда завършва с анализ на литературни източници относно квалификацията на педагогическите специалисти в областта на интеркултурното образование като необходим компонент за ефективна организация и управление на образователния процес в мултикултурна среда.

Изградената по този начин теоретична рамка на дисертационния труд служи като структура и подкрепа за обосновка на изследването и формулиране на целта и изследователските въпроси.

Налице е баланс между теоретична и изследователска част.

В шеста глава е представена методологията на изследването. Основният използван метод е анкетата, както и статистически методи за анализ на получените резултати. Анкетирани са 100 учители. Във връзка с поставената цел, а именно проучване на мнението и отношението на учителите към децата имигранти, са изведени три изследователски въпроса. Не са определени предмет и обект на изследването, както и хипотеза.

В седма глава са представени и анализирани резултатите от изследването, които са онагледени в 61 таблици и 67 диаграми. Представянето им е много добре структурирано в две части и логически обосновано. В първата част резултатите са представени към показателите от всеки критерий, а във втората са анализирани по посока на трите изследователски въпроса. Това от една страна дава възможност за извеждане на изводи по посока на всеки от изследователските въпроси, а от друга страна дава информация за мнението и нагласите на учителите към децата имигранти по отношение на широк спектър от показатели. Резултатите от проведената анкета повдигат интересни изследователски въпроси и биха могли да се използват в теоретико-концептуален и практико-приложен план при разработване на програми за интеркултурни тренинги и семинари за учители.

От гледна точка на предучилищното образование биха могли да се изведат и други приносни моменти:

1. В теоретико-концептуален план са систематизирани и обобщени теории, концепции и изследвания в областта на интеркултурното образование чрез задълбочен теоретичен анализ на гръцки и английски литературни източници.

2. Изследването е насочено към мненията, нагласите, възприятията и т.нар. „меки умения“ на учителите. От тази гледна точка разработената анкета и получените резултати биха могли да се използват в бъдещи разработки в областта на предучилищната педагогика.

В заключение: като давам висока оценка на дисертационния труд предлагам на уважаемите членове на научното жури да присъдят образователната и научната степен „доктор“ на Георгиос Паласкас.

04.08.2022

Подпис: .....

(доц. д-р Лора Спиридонова)